

SAROLANER: CHẤT MỚI TRỊ NGOẠI KÝ SINH TRÙNG TRÊN CHÓ

(Bài tổng quan)

Nguyễn Vũ Sơn¹, Nguyễn Lan Hương¹, Đàm Quỳnh Anh¹, Nguyễn Thành Trung²,
Bùi Thị Tố Nga¹, Trần Minh Hải¹, Bùi Trần Anh Đào¹, Nguyễn Hữu Nam^{3*}

*Tác giả liên hệ email: huunam154@gmail.com

1. GIỚI THIỆU

Các ngoại ký sinh trùng như bọ chét, ve là nguồn gốc của nhiều loại bệnh tật cục bộ và toàn thân, làm tổn thương trực tiếp đến da thông qua việc bám ký sinh, xâm nhập mô và gây ra phản ứng quá mẫn. Ngoài ra, chúng còn là vật trung gian truyền bệnh cho các vi sinh vật như *Bartonella*, *Rickettsia*, *Borrelia*, *Anaplasma*, *Ehrlichia* và *Babesia* (Breitschwerdt và cs., 2010; Dantas và cs., 2012; Durden và cs., 2005). Do vậy, phòng ngoại ký sinh trùng và các bệnh truyền nhiễm từ động vật đang là một trong những mối quan tâm được ngành thú y đặt lên hàng đầu.

Isoxazoline là một nhóm thuốc diệt ký sinh trùng mới có hoạt tính ức chế mạnh đối với kênh glutamate và tạo ra các dòng ion clorua (Cl⁻) làm giảm sự dẫn truyền thần kinh của động vật không xương sống thông qua sự kích thích GABA được chuyển hóa bằng acid gamma-aminobutyric ở hệ thần kinh của động vật không xương sống.

Nhóm Isoxazoline bao gồm nhiều chất là thành phần chính của các sản phẩm trị ngoại ký sinh trùng đang được sử dụng ở Việt Nam như Afoxolaner, Fluralaner và Sarolaner. Những năm gần đây có rất nhiều nghiên cứu đã được thực hiện để đánh giá hiệu quả và độ an toàn của Isoxazoline chống lại các loại ký sinh trùng khác nhau, bao gồm ve, ghê và bọ chét. Khi nhiều sản phẩm Isoxazoline đơn và liên hợp đã được Cơ quan Quản lý thực phẩm và dược phẩm Hoa Kỳ (FDA) và Cơ quan Thuốc châu Âu phê duyệt, sự hiểu biết toàn diện hơn về Isoxazoline trở nên cần thiết hơn bao giờ hết đối với bác sỹ thú y thế giới nói chung và Việt Nam nói riêng. Từ thực tế đó, bài tổng quan được thực hiện tập trung vào Sarolaner, một chất mới nhất trị ký sinh trùng trên chó ở Việt Nam để cung cấp những thông tin khoa học cũng như trong lâm sàng, hiệu quả điều trị trên chó khi so sánh với hai chất cùng nhóm khác là Afoxolaner và Fluralaner.

2. SAROLANER

Sarolaner (Simparica[®], Zoetis) là một chất mới thuộc nhóm Isoxazoline có tác dụng tiêu diệt ve và bọ chét trên chó cực kỳ hiệu quả chỉ trong vòng 1 tháng với một liều sử dụng duy nhất (McTier và cs., 2016). Sarolaner được phát hiện bởi các nhà khoa học (Zoetis) thông qua chương trình tổng hợp và sàng lọc có mục tiêu đánh giá hơn 3.000 hợp chất riêng lẻ và được lựa chọn để phát triển trên cơ sở tính độc đáo về cấu trúc, hiệu lực, tính an toàn của động vật có vú và tính phù hợp về dược động học để mang lại hiệu quả kéo dài. Sarolaner chính thức được FDA và Cơ quan Thuốc châu Âu phê duyệt vào năm 2016 (FDA, 2016). Sarolaner (2–4 mg/kg) hiện được bào chế và sử dụng cho chó dưới dạng viên nén có mùi vị, có thể nhai được (Simparica[®]) có hiệu quả để điều trị và kiểm soát ve và bọ chét trong ít nhất một tháng và để điều trị ghê tai *Otodectes*, *Sarcoptes* và *Demodex*. Sản phẩm thương mại đơn chất – Simparica[®] (Zoetis) vẫn tiếp tục được nghiên cứu thử nghiệm ngẫu nhiên và đánh giá lâm sàng trong những năm qua tại nhiều khu vực và cho những kết quả tốt (McTier và cs., 2016; Cherni và cs., 2016; Becskei và cs., 2016; Packianathan và cs., 2017). Theo nghiên cứu của Becskei và cs. (2016), hiệu quả thử nghiệm tại châu Âu của Sarolaner là 98,8% đối với bọ chét và 97,4% đối với bọ ve (Becskei và cs., 2016). Ở Mỹ, hiệu quả thử nghiệm này đối với bọ chét là >99% (Cherni và cs., 2016).

Trong quá trình phát triển, đồng phân dạng S của Sarolaner được ghi nhận là duy trì nồng độ kéo dài trong huyết tương (thời gian bán hủy từ 11 đến 12 ngày) và hiệu lực diệt bọ chét trong phòng thí nghiệm cao hơn Fluralaner và Afoxolaner (McTier và cs., 2016). Các thử nghiệm lâm sàng ban đầu cho thấy Sarolaner duy trì hiệu quả diệt bọ chét với tỷ lệ cao và tốc độ nhanh (> 98% trong vòng 48 giờ sau khi nhiễm) trong 1 tháng (Curtis và cs., 2016; McTier và cs., 2016).

¹ Bộ môn Bệnh lý thú y, Khoa Thú y, Học viện Nông nghiệp Việt Nam

² Bộ môn Nội – Chẩn – Dược – Độc Chất, Khoa Thú y, Học viện Nông nghiệp Việt Nam

³ Hội Thú y Việt Nam